

-projekt-

UCHWAŁA Nr/...../2014
RADY POWIATU INOWROCŁAWSKIEGO
z dnia 2014 r.

w sprawie przyjęcia sprawozdania za rok 2013 z realizacji „Powiatowej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych na lata 2008-2013”.

Na podstawie art. 12 pkt 4 ustawy z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie powiatowym (Dz. U. z 2013 r. poz. 595, z późn. zm.¹) art. 19 pkt 1 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz. U. z 2013 r. poz. 182, późn. zm.²) w związku z uchwałą nr XXIV/233/2008 Rady Powiatu Inowrocławskiego z dnia 27 listopada 2008 r. w sprawie przyjęcia „Powiatowej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych na lata 2008-2013” uchwala się, co następuje:

§ 1. 1. Przyjąć sprawozdanie za rok 2013 z realizacji „Powiatowej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych na lata 2008-2013”.

2. Sprawozdanie, o którym mowa w § 1, stanowi załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2. Wykonanie uchwały powierzyć Zarządowi Powiatu Inowrocławskiego.

§ 3. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Przewodniczący
Rady Powiatu Inowrocławskiego

Ryszard Jagodziński

11.03.2014. RADCA PRÁWNY
b.z. Justyna Józefowska

¹ Zmiany tekstu jednolitego wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 2013 r. poz. 645.

² Zmiana tekstu jednolitego wymienionej ustawy została ogłoszona w Dz. U. z 2013 r. poz. 509 i poz. 1650.

UZASADNIENIE DO UCHWAŁY Nr/...../2014
RADY POWIATU INOWROCŁAWSKIEGO
z dnia 2014 r.

w sprawie przyjęcia sprawozdania za rok 2013 z realizacji „Powiatowej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych na lata 2008-2013”.

Podjęcie przedmiotowej uchwały uzasadniają następujące okoliczności faktyczne. Do zadań własnych powiatu należy m.in. opracowanie i realizacja powiatowej strategii rozwiązywania problemów społecznych, ze szczególnym uwzględnieniem programów pomocy społecznej, wspierania osób niepełnosprawnych i innych, których celem jest integracja osób i rodzin z grup szczególnego ryzyka.

Podstawę prawną podjęcia przedmiotowej uchwały stanowi art. 12 pkt 4 ustawy z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie powiatowym (Dz. U. z 2013 r. poz. 595, z późn. zm.) Przepis ten stanowi, iż do wyłącznej właściwości rady powiatu należy rozpatrywanie sprawozdań z działalności zarządu, w tym z działalności finansowej.

STAROSTA
[Podpis]
Tadeusz Majewski

Załącznik do uchwały/2014
Rady Powiatu Inowrocławskiego
z dnia marca 2014 r.

**Sprawozdanie za rok 2013 z realizacji Powiatowej
Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych
na lata 2008-2013.**

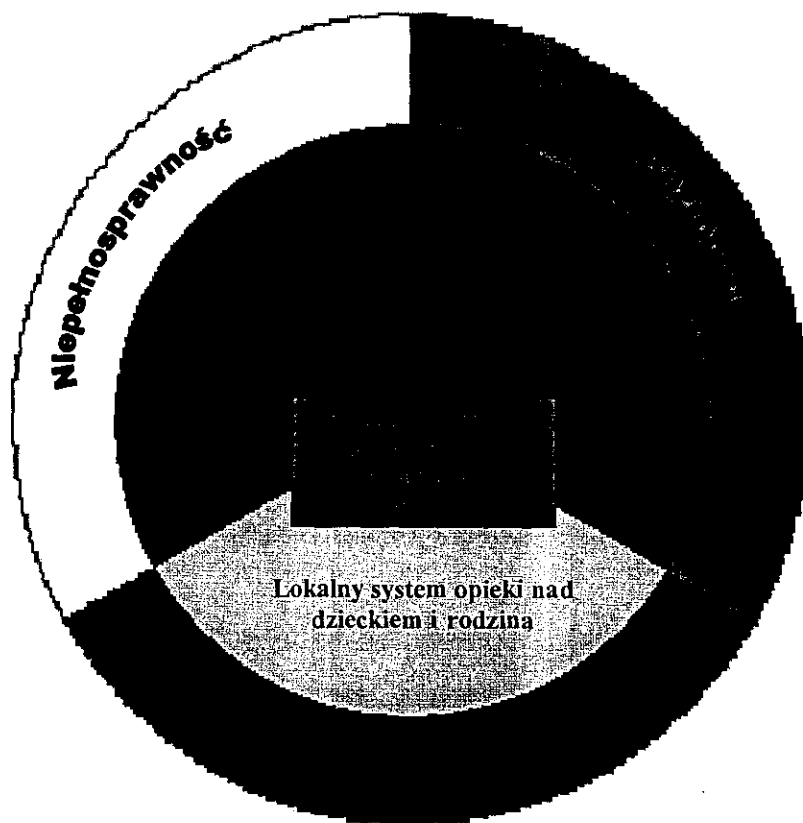
Opracowanie i realizacja powiatowej strategii rozwiązywania problemów społecznych jest obligatoryjnym zadaniem własnym powiatu. Powiatowa Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych na lata 2008-2013 została przyjęta uchwałą Rady Powiatu Inowrocławskiego nr XXIV/233/2008 z 27 listopada 2008 r. Jest dokumentem określającym priorytety w działaniach powiatu w zakresie polityki społecznej. Pomaga w umocowaniu prawnym konkretnych działań, jest istotnym ogniwem w hierarchii dokumentów strategicznych poczynając od Narodowego Planu Rozwoju, aż do strategii gminnych, będąc w stosunku do nich pełną kompatybilność i komplementarność.

Głównym powodem opracowania strategii była konieczność określenia polityki społecznej Powiatu Inowrocławskiego oraz misji, jej celów i kierunków działania na najbliższe lata, pozwalających na budowanie w miarę spójnego i skutecznego systemu instytucjonalnej ochrony bezpieczeństwa mieszkańców naszego powiatu, tak by dać im możliwość i gwarancję zaspokojenia różnorodnych potrzeb, dążeń, aspiracji i oczekiwań pojedynczych grup i ludzi.

Fundamentem strategii jest maksymalne wykorzystanie istniejących zasobów i potencjału. Mieszkańcy powiatu, odbiorcy i adresaci strategii mają możliwość znalezienia się w strefie pozbawionej zagrożeń. Dla bezpieczeństwa socjalnego wymagane jest bowiem stworzenie takiego systemu zaspokajania potrzeb społecznych, który szybko reaguje na zmiany i adaptuje się do stale zmieniających się warunków społecznych.

Misja stanowi podstawowy element strategii i jest jej celem nadrzędnym, który kształtuje kierunki działania. Wynikają z niej bezpośrednio cele strategiczne, które ją konkretyzują. Cele te są z kolei rozpisywane na bardziej szczegółowe. Misja to opis głównego pola działań w przyszłości. Koncentruje się na istocie rzeczy, dostosowuje kierunki działań do długoterminowych celów, równocześnie pełni funkcje motywacyjne i promocyjne. Misja została określona jako „Skuteczna polityka społeczna zapewniająca mieszkańcom bezpieczeństwo socjalne, opiekę nad rodziną, rehabilitację osób niepełnosprawnych poprzez umożliwienie samodzielnego rozwiązywania swoich problemów i pełne uczestnictwo w życiu społecznym”.

Powiatowa strategia obejmowała trzy obszary działania, do których należą: niepełnosprawność, bezrobocie oraz dziecko i rodzina. Każdy z nich jest realizowany przez program skierowany do poszczególnej grupy beneficjentów, jak przedstawiono to poniżej.

Art. 112 ust. 3 ustawy o pomocy społecznej nakłada na powiatowe centrum pomocy rodzinie obowiązek koordynacji realizacji powiatowej strategii rozwiązywania problemów społecznych. Strategię w powiecie realizowały:

- 1) Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Inowrocławiu (PCPR);
- 2) Powiatowy Urząd Pracy w Inowrocławiu (PUP);
- 3) Ośrodek Wsparcia Dziecka i Rodziny (OWDiR);
- 4) Powiatowy Zespół ds. Orzekania o Niepełnosprawności w Inowrocławiu;
- 5) Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna w Inowrocławiu.

Misja była realizowana za pośrednictwem trzech celów strategicznych. Każdemu z nich przyporządkowano kierunki działań, które były realizowane poprzez zadania. Cele zostały zdefiniowane zgodnie z zasadą strategicznego podejścia, która polega na koncentracji uwagi na kluczowych obszarach i najważniejszych problemach wymagających interwencji. Dla każdego z obszarów stworzony został odrębny program mający na celu realizację poszczególnych zadań.

Cel strategiczny 1: Wypracowanie spójnego systemu opieki nad dzieckiem i rodziną.

Cel strategiczny 1 był realizowany poprzez następujące kierunki działań:

- 1) rozwój nowych form opieki zastępczej (rodziny zawodowe i specjalistyczne);
- 2) zapewnienie profesjonalnej informacji w postaci poradnictwa specjalistycznego rodzinom dotkniętym wykluczeniem społecznym;
- 3) tworzenie i wdrażanie programów na rzecz dziecka i rodziny;
- 4) pomoc w usamodzielnieniu wychowanków placówek opiekuńczo-wychowawczych i rodzin zastępczych;
- 5) zapobieganie wypaleniu zawodowemu pracowników pomocy społecznej;
- 6) zacieśnienie współpracy między organizacjami pozarządowymi;
- 7) podjęcie działań mających na celu poprawę sytuacji rodzin zagrożonych patologią poprzez rozwój profilaktyki;
- 8) zapobieganie kierowaniu dzieci pozbawionych częściowo lub całkowicie opieki rodziców do placówek opiekuńczo-wychowawczych poprzez zapewnienie wsparcia dziennego w ramach placówek opiekuńczo-wychowawczych;
- 9) dostosowanie placówek opiekuńczo-wychowawczych do prawidłowego przebiegu procesu wychowania dzieci w nich umieszczonych.

„Program budowania lokalnego systemu opieki nad dzieckiem i rodziną w Powiecie Inowrocławskim na lata 2009-2013” został przyjęty uchwałą Rady Powiatu Inowrocławskiego nr XXVIII/270/2009 z 26 marca 2009 r. Programu miał pomóc wypracować spójny system opieki nad dzieckiem i rodziną. Realizowany był poprzez następujące cele główne.

Cele główne.

1. Wspomaganie potencjału rozwojowego rodziny.

W okresie sprawozdawczym w OWDiR dopracowano i realizowano program pracy z rodziną dziecka umieszczonego w placówce opiekuńczo-wychowawczej. Celem programu było zwiększenie umiejętności opiekuńczo-wychowawczych rodzin, z których pochodzą nasi podopieczni, a tym samym skrócenia okresu pobytu dzieci w placówce do niezbędnego minimum. Zapoznano z programem wychowawców i opiekunów dzieci w celu skorelowania zadań do pracy z rodziną zawartych w indywidualnych planach pomocy dziecku.

2. Rozwijanie profesjonalnych form pomocy rodzinie w środowisku.

W ramach projektu systemowego „Podróż w usamodzielnienie”, realizowanego przez PCPR, zlecono Fundacji „Nadzieja dla Rodzin” z Torunia przeprowadzenie 10 Konferencji Grupy Rodzinnej.

Rezultaty twarde, podjętych działań:

- 1) przeprowadzono 10 diagnoz środowiskowych w rodzinach zgłoszonych do projektu;
- 2) wypracowano 10 planów reintegracji, w których realizację zaangażowali się członkowie rodzin uczestników projektu oraz ich najbliższe otoczenie.

Rezultaty miękkie, podjętych działań:

- 1) zmiana postawy z biernej na aktywną - rodziny zostały zmobilizowane przez pracowników socjalnych oraz koordynatorów do udziału w KGR, efektem podjętych działań była zgoda rodzin na udział w konferencji, a jednocześnie zgoda na udzielenie pomocy i wsparcia w rozwiązywaniu problemów;
- 2) zwiększenie zaangażowania poszczególnych członków rodziny dalszej i bliższej;
- 3) w sprawy dotyczące rodziny - poszczególni członkowie rodziny wyrazili chęć udzielenia pomocy najbliższym;
- 4) wzmocnienie poczucia odpowiedzialności wśród członków rodziny za dalsze losy rodziny.

Celem głównym zorganizowania KGR było zapewnienie dziecku opieki i wychowania w rodzinie biologicznej lub zastępczej, a również udzielenie pomocy w rozwiązywaniu problemów wychowawczych oraz wynikających z życia codziennego. W 10 zorganizowanych KGR uczestniczyło łącznie 55 osób z najbliższego otoczenia, które zaangażowały się i wyraziły chęć udzielenia pomocy.

Rodziny, które skorzystały z propozycji udziału w KGR podkreślały m.in., że:

- 1) miały realny wpływ na ważne decyzje dotyczące ich życia, zostali wysłuchani i ich zdanie było uszanowane;
- 2) cała rodzina, a nie tylko rodzina podstawowa, czuła się bardziej zaangażowana w rozwiązywanie problemu;
- 3) wzrosło poczucie odpowiedzialności u poszczególnych członków rodziny za podejmowane decyzje i za wypełnianie postanowień planu;
- 4) miały możliwość odwoływania się do specyficznych więzi, jakimi są połączeni, jako rodzina. W rozwiązywaniu problemu mogli swobodnie dotykać tajemnic rodzinnych, ponieważ nie było osób spoza rodziny;

- 5) doświadczały głębokiego szacunku ze strony systemu pomocy;
 - 6) często nawiązywały bardzo pozytywne relacje z osobami z systemu pomocy, poznały możliwości jakie oferuje system pomocy na danym terenie;
 - 7) wzrosło poczucie odpowiedzialności za opiekę i wychowanie dzieci oraz rozwój własny.
- W trzech przypadkach po przeprowadzonej KGR matki dzieci wyraziły chęć udziału w grupach wsparcia, aby lepiej funkcjonować w środowisku rodzinnym i społecznym.

W roku 2013 Powiat Inowrocławski wybudował i przekazał dzieciom do użytku dwa kolejne domy dla dzieci w Gniewkowie i w Jaksicach.

Po przekształceniach i reorganizacji systemu opieki na terenie powiatu działa osiem placówek opiekuńczo-wychowawczych, prowadzonych przez Ośrodek Wsparcia Dziecka i Rodziny, zorganizowanych zgodnie ze standardami, które będą obowiązywać w całym kraju od 2020 r:

- 1) Placówka opiekuńczo-wychowawcza nr 1 w Inowrocławiu – Dom dla dzieci „Ewa” przy ul. Konwaliowej 6;
- 2) Placówka opiekuńczo-wychowawcza nr 2 w Inowrocławiu – Dom dla dzieci „Agata” przy ul. Tadeusza Śliwaka 4;
- 3) Placówka opiekuńczo-wychowawcza nr 3 w Gniewkowie – Dom dla dzieci „Alicja” przy ul. Dworcowej 9a;
- 4) Placówka opiekuńczo-wychowawcza nr 4 w Inowrocławiu – Dom dla dzieci „Nina” przy ul. Stanisława Kiełbasiewicza 9;
- 5) Placówka opiekuńczo-wychowawcza nr 5 w Orłowie – Dom dla dzieci „Julia” Orłowo nr 52;
- 6) Placówka opiekuńczo-wychowawcza nr 6 w Jaksicach - Dom dla dzieci „Anna” przy ul. Sportowej 4;
- 7) Placówka Opiekuńczo-wychowawcza nr 7 w Inowrocławiu – Dom dla dzieci „Lena” przy ul. Bolesława Krzywoustego 15;
- 8) Placówka opiekuńczo-wychowawcza nr 8 w Jaksicach – Dom dla dzieci „Karolina” przy ul. Dworcowej 18;

Ogółem w placówkach jest 110 miejsc, co zasadniczo zabezpiecza potrzeby naszego powiatu.

Dostosowano proces opieki i wychowania do wymogów ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej.

Wdrożono system pracy z dzieckiem i rodziną w oparciu o plany pomocy dziecku, modyfikowane i oceniane dwa razy w roku na posiedzeniach Zespołów ds. Okresowej Oceny Sytuacji a w przypadku dzieci do 3 r.ż. ww. zespoły odbywają się raz na kwartał. W posiedzeniach zespołów biorą udział:

- wychowawcy i opiekunowie dzieci z naszych placówek,
- specjaliści OWDiR (pedagog, psycholog, pracownik socjalny, logopeda),
- pracownicy PCPR,
- przedstawiciele Ośrodka Adopcyjnego,
- kuratorzy,
- pracownicy ośrodków pomocy społecznej, w tym asystenci rodzin.

Wnioski i zadania ustalone podczas Zespołu są w miarę możliwości wcześniej z wychowankami dyskutowane w celu zapewnienia ich pełnej realizacji. Dzieci mają prawo wyrażenia opinii na temat przedstawionych im planów i zadań ustalonych przez członków zespołu. W zależności od sytuacji dziecka zapraszani są również rodzice wychowanka, których informuje się o planowanych działaniach i ustala się zadania do realizacji w pracy z rodziną.

W małych domach włączono do procesu wychowania i opieki program edukacji do usamodzielnienia, zakładający naukę umiejętności prowadzenia gospodarstwa domowego oraz kształtowanie umiejętności niezbędnych do podjęcia samodzielnego funkcjonowania w dorosłym życiu.

Dostosowano strukturę zatrudnienia do potrzeb dzieci przebywających w każdej z placówek. Dobór wychowawców i opiekunów podporządkowano zasadzie wzajemnego uzupełniania się i komplementarności postaw wychowawczych oraz w zakresie tworzenia dobrej atmosfery wychowawczej wzajemnych, życzliwych, koleżeńskich relacji. Pracownicy OWDiR-u podnoszą swoje kompetencje poprzez szkolenia i uzupełnianie kwalifikacji zawodowych. W 2013 roku przeprowadzono szkolenie wszystkich wychowawców w zakresie zapobiegania samookaleczeniom, zaburzeniom emocjonalnym i zachowaniom suicydalnym wśród dzieci i młodzieży z domu dziecka.

Pełnoletni wychowankowie przebywający w placówkach opiekuńczo-wychowawczych realizują zadania wynikające z indywidualnie opracowanego kontraktu. Oczekuje się od nich, iż swoją postawą będą dawać dobry przykład innym wychowankom.

Poszerzono zakres oddziaływań wychowawczych poprzez opracowanie nowych programów własnych wychowawców w zakresie zagospodarowania czasu wolnego wychowanków. Prowadzone formy wypoczynku są dostępne dla wszystkich dzieci

przebywających w ośrodku i stanowią doskonałą bazę do realizacji zainteresowań własnych wychowanków i aktywnego wypoczynku.

Ośrodek Wspierania Dziecka i Rodziny podjął współpracę z Fundacją Ekspert Kujawy z Inowrocławia, Fundacją Orion z Orłowa oraz Towarzystwem Nasz Dom realizując wspólne projekty i zadania.

3. Rozwijanie zawodowych rodzin zastępczych i niespokrewnionych rodzin zastępczych.

W 2013 r. do PCPR-u zgłosiło się 24 kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej niezawodowej, z czego 6 nie spełniło wymagań określonych w art. 42 ust. 1-3 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej. Sześciu kandydatów ukończyło szkolenie w marcu 2013 r. według 40- godzinnego programu „Rodzina”, odbyli 10-godzinną praktykę w placówce opiekuńczo-wychowawczej bądź w zawodowej rodzinie zastępczej. Kandydaci otrzymali zaświadczenia kwalifikacyjne o ukończeniu szkolenia wraz z opinią dotyczącą ich predyspozycji do sprawowania pieczy zastępczej.

W październiku 2013 r. 12 osób rozpoczęło szkolenie według 62 godzinnego autorskiego programu koordynatorów rodzinnej pieczy zastępczej Centrum pn.: „Sztuka rodzicielstwa zastępczego” zatwierdzonego Decyzją Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 29 sierpnia 2013 r., Nr 11/2013/RZ. Warsztaty zakończyły się w lutym 2014 r.

Program „Sztuka rodzicielstwa zastępczego” ma za zadanie:

- zapoznanie z elementami prawa rodzinnego i zagadnieniami z zakresu praw dziecka,
- omówienie zadań i zasad funkcjonowania rodzin zastępczych w świetle ustawy,
- wyposażenie kandydatów w podstawowe elementy pedagogiki, psychologii rozwojowej i wychowawczej ze szczególnym uwzględnieniem:
 - ✓ problemów rozwojowych,
 - ✓ wpływu sytuacji kryzysowych na dziecko i rodzinę,
 - ✓ znaczenia więzi w życiu dziecka,
 - ✓ syndromu dziecka krzywdzonego,
 - ✓ efektywnej komunikacji wszystkich uczestników procesu pieczy zastępczej,
 - ✓ potrzeb edukacyjnych dzieci,
- przekazanie wiedzy na temat prawidłowego rozwoju fizjologicznego dziecka, jego zaburzeń i sposobach postępowania,
- wykształcenie umiejętności rozpoznawania i sposobów zaspokajania indywidualnych

potrzeb dziecka oraz wspomagania jego rozwoju,

- zapoznanie z problematyką wpływu pieczy zastępczej na środowisko rodziny zastępczej, a w szczególności na naturalne dzieci opiekunów zastępczych,
- przekazanie podstawowej wiedzy na temat uzależnień, rozpoznawania objawów oraz możliwości pomocy.

W ramach rozwoju kompetencji rodzin zastępczych naszego powiatu 17 grudnia 2013 r. odbyło się szkolenie pn. : „Seksualność dzieci i młodzieży” prowadzone przez specjalistów Terenowego Komitetu Ochrony Praw Dziecka w Poznaniu, w którym uczestniczyło 20 opiekunów.

W 2013 r. PCPR podpisało umowę z jedną zawodową rodziną zastępczą, która przejęła opiekę nad trójką wychowanków OWDiR-u w Inowrocławiu.

4. Reintegracja rodziny poprzez tworzenie warunków do powrotu dziecka do rodziny.

Działania pracowników placówek opiekuńczo-wychowawczych w pierwszym okresie po umieszczeniu dzieci w domu dziecka zmierzają do wypracowania możliwości powrotu dziecka do rodziny naturalnej. W OWDiR podejmuje się następujące działania:

- 1) przygotowanie wnikliwej diagnozy rodzinnej, pedagogicznej i psychologicznej służącej do zbudowania indywidualnego planu pracy z dzieckiem i rodziną;
- 2) rozpoczęcie wstępnej fazy pracy z rodziną w kryzysie (leczenie, terapia itp.), budowanie umów i kontraktów z rodzicami;
- 3) wspólna praca nad realizacją zadań wynikających z umów i kontraktów, ewentualna ich korekta;
- 4) w przypadku pozytywnej oceny realizacji umów i kontraktów wnioskuje się do sądu o okresowy powrót dzieci do domu rodzinnego; podczas ich okresowego pobytu wzmożona zostaje praca w środowisku pracowników socjalnych, wychowawców-opiekunów, psychologa i pedagoga;
- 5) wnioskowanie o powrót dzieci do rodziny naturalnej na stałe następuje w przypadku pozytywnego podsumowania okresowego pobytu dzieci w domu;
- 6) praca metodą KGR dla rodzin, które mają potencjalne wsparcie wśród członków dalszej rodziny, w celu powrotu dzieci do rodziny naturalnej lub zastępczej – spokrewnionej;
- 7) realizacja wniosków z Zespołu ds. Okresowej Oceny Sytuacji Dziecka w placówce dwa razy w roku i tzw. zespołów roboczych.

Na terenie Ośrodka Wspierania Dziecka i Rodziny odbywają się zajęcia psychokorekcyjne w formie spotkań z rodzicami i dziećmi. Głównym celem tych zajęć jest edukacja i ukształtowanie prawidłowych oddziaływań opiekuńczo-wychowawczych, pozwalających wprowadzić szereg zmian wychowawczych w perspektywie powrotu dzieci do domu rodzinnego. W związku z powyższym, rodziny u których ustępują okoliczności, które były powodem umieszczenia dzieci w placówce są w zdecydowanej większości adresatami pedagogizacji. Zajęcia prowadzone są przez pedagoga i psychologa placówki jako realizacja zadań i ustaleń Zespołu ds. Okresowej Oceny Sytuacji Dziecka.

Tematyką spotkań było m.in.:

- 1) wprowadzenie nowych, prawidłowych oddziaływań wychowawczych wobec dzieci, ustalenie nowego systemu kar i nagród, mających na celu ich motywację do dokonywania zmian nieprawidłowych zachowań;
- 2) trudności wychowawcze i sposoby ich przezwycięzania;
- 3) uświadomienie potrzeb i oczekiwań dzieci wobec rodziców;
- 4) rozmowy dotyczące zasad i celów spotkań z dziećmi po długotrwałej nieobecności rodziców.

Grupa wsparcia dla kobiet – ofiar przemocy w rodzinie.

Założenia podstawowe.

Odbyły się dwa cykle. Były to grupy wsparcia, samopomocy, rozwoju świadomości w poszukiwaniu własnej tożsamości. Uczestniczki dążyły do poszukiwania, rozpoznawania siebie, swojej tożsamości oraz swojej wolności i wierności samej sobie poprzez doświadczenia innych kobiet. Można było jednak rozmawiać o doznanym poniżeniu, zniewadze czy pielęgnowaniu kompleksu ofiary. Spotkania odbywały się 1 raz w tygodniu. Każda z osób mówiła o swoich osobistych doświadczeniach, obserwacjach, uczuciach i opiniach dotyczących zjawisk przemocy i słuchała tego, co inni mają do powiedzenia.

Celem takiej grupy było też budowanie osobistych związków i przyjaźni między kobietami, a także przezwycięzanie seksistowskich stereotypów i barier.

Grupa ustaliła swoje własne zasady, a następnie ich przestrzegała. Ustalone zasady miały wyrażać szacunek do innych ludzi oraz wspomagać odpowiedzialne i solidarne postawy osób uczestniczących w grupie.

W ramach grupy odbywały się czterogodzinne zajęcia - 44 spotkań (176 godzin). W pierwszym cyklu uczestniczyło 14 kobiet, a w drugim 16, a cały proces ukończyły wszystkie kobiety.

5. Przygotowanie wychowanków rodzin zastępczych i placówek opiekuńczo-wychowawczych do samodzielnego życia.

Ośrodek Wspierania Dziecka i Rodziny zaspakajając potrzeby dziecka kieruje się m.in. potrzebą działań przygotowujących wychowanków do samodzielnego życia. Celowi temu podporządkowano organizację pracy i rozkład zajęć każdego dnia w placówce. Kierując się zasadą „dziecko wyręczane niczego się nie nauczy” zrezygnowano z zatrudniania osób wykonujących czynności związane ze sprzątaniami i praniem. Prace te wykonują dzieci pod kierunkiem dorosłych. Wychowanek z chwilą ukończenia 18 roku życia podejmuje decyzję o opuszczeniu placówki bądź pozostaniu w niej do ukończenia szkoły.

Dla każdego wychowanka sporządza się Indywidualny Plan Pomocy (IPP), który jest modyfikowany w zależności od zmieniającej się sytuacji dziecka, nie rzadziej, niż co pół roku. Modyfikacji tej dokonuje funkcjonujący w placówce stały zespół do spraw okresowej oceny sytuacji dziecka. Zespół ten również analizuje i ocenia okresowo sytuację dziecka i jego rodziny, stosowane metody pracy z dzieckiem i rodziną oraz zasadność dalszego pobytu dziecka w placówce. Zatem wraz z wiekiem dziecka i jego sytuacją prawną, zdrowotną, edukacyjną, wychowawczą, w IPP pojawiają się zadania dotyczące bezpośrednio wiedzy, umiejętności, spraw związanych z przygotowaniem wychowanka do opuszczenia placówki.

Po opuszczeniu placówek i rodzin zastępczych wychowankowie realizują Indywidualne Programy Usamodzielnienia (IPU) sporządzone wspólnie z opiekunami usamodzielnienia. Założenia w nich zawarte są modyfikowane w trakcie całego procesu usamodzielnienia, w momencie zmieniającej się sytuacji życiowej wychowanka. IPU jest podstawą do udzielenia pomocy z tytułu usamodzielnienia. W 2013 r. 14 wychowanków placówek opiekuńczo-wychowawczych i 17 wychowanków rodzin zastępczych zakończyło proces usamodzielnienia, ponieważ ukończyli 25 rok życia.

Osoby zagrożone wykluczeniem społecznym, których problemy zagrażały bądź przyczyniły się do umieszczenia dzieci w placówkach opiekuńczo-wychowawczych lub rodzinach zastępczych oraz osoby stanowiące ich otoczenie (3 osobowa grupa beneficjentów), objęte zostały metodą pracy **Konferencja Grupy Rodzinnej**). Działaniem tym objęte zostało całe środowisko dziecka, a w rozwiązywanie problemu zaangażowani zostali nie tylko rodzice dziecka, ale wszystkie osoby, które były z nim związane. Konferencja Grupy Rodzinnej jest metodą pracy z rodziną ale przede wszystkim "nowym spojrzeniem" na rodzinę w systemie pomocowym.

Cel strategiczny 2: Przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu osób niepełnosprawnych.

Cel strategiczny 2 był realizowany poprzez następujące kierunki działania:

- 1) zwiększenie uczestnictwa osób niepełnosprawnych w życiu społecznym oraz akceptacji tych osób przez środowisko lokalne;
- 2) zapewnienie właściwej opieki zdrowotnej i rehabilitacji osobom niepełnosprawnym;
- 3) współpraca z organizacjami pozarządowymi;
- 4) zapewnienie osobom niepełnosprawnym równych szans w dostępie do edukacji na wszystkich poziomach;
- 5) zwiększenie możliwości samodzielnego funkcjonowania osób niepełnosprawnych oraz promowanie innowacyjnych rozwiązań;
- 6) wzmocnienie polityki równości szans na rynku pracy osób niepełnosprawnych;
- 7) zabezpieczenie informacji o prawach osób niepełnosprawnych;
- 8) działania mające na celu zdiagnozowanie liczby osób niepełnosprawnych na terenie powiatu.

„Program działań na rzecz osób niepełnosprawnych zamieszkałych na terenie Powiatu Inowrocławskiego na lata 2008-2013” został przyjęty uchwałą Rady Powiatu Inowrocławskiego nr XXV/245/2008z 18 grudnia 2008 r. Program miał przeciwdziałać wykluczeniu społecznemu, poprzez wyrównywanie szans osób niepełnosprawnych oraz umożliwienie im pełnego uczestnictwa na płaszczyźnie społecznej i zawodowej. Realizowany był poprzez następujące cele główne.

Cele główne

1. Zintegrowanie działań samorządów lokalnych i organizacji pozarządowych na rzecz osób niepełnosprawnych.

Na podstawie art. 35a ust.1 pkt 8 ustawy o rehabilitacji zawodowej i społecznej warsztat terapii zajęciowej realizuje zadania w zakresie rehabilitacji społecznej i zawodowej, zmierzające do ogólnego rozwoju i poprawy sprawności, niezbędnych do prowadzenia przez osobę niepełnosprawną niezależnego, samodzielnego i aktywnego życia, na miarę jej indywidualnych możliwości. Na terenie powiatu inowrocławskiego działały warsztaty terapii zajęciowej w Inowrocławiu i w Kruszwicy. W obu warsztatach uczestniczyło po 30 osób.

Realizacja zadań w warsztatach, o których mowa odbywa się poprzez:

- 1) ogólne usprawnianie;

- 2) rozwijanie umiejętności, w tym wykonywania czynności życia codziennego oraz zaradności osobistej, przy zastosowaniu różnych technik terapii zajęciowej;
- 3) przygotowanie do życia w środowisku społecznym, w szczególności poprzez rozwój umiejętności planowania i komunikowania się, dokonywania wyborów, decydowania o swoich sprawach oraz rozwój umiejętności niezbędnych w niezależnym życiu, a także poprawę kondycji psychicznej i fizycznej;
- 4) rozwijanie psychofizycznych sprawności niezbędnych w pracy;
- 5) rozwijanie podstawowych oraz specjalistycznych umiejętności zawodowych, umożliwiających podjęcie pracy w zakładzie aktywności zawodowej lub innej pracy zarobkowej, albo szkolenia zawodowego.

W roku 2013 na funkcjonowanie WTZ przekazano kwotę w wysokości:

- 1) WTZ w Inowrocławiu - 443 880,00 zł środki z PFRON oraz 49 320 zł środki własne,
- 2) WTZ w Kruszwicy - 443 880,00 zł środki z PFRON oraz 49 320 zł środki własne.

Z dniem 31 grudnia 2013 r. WTZ w Kruszwicy uległ likwidacji a jego zadania przejął Środowiskowy Dom Samopomocy w Kruszwicy.

PCPR współpracowało z lokalnymi gminami i organizacjami pozarządowymi poprzez propagowanie, pomoc i realizację programów i projektów obejmujących wsparciem osoby niepełnosprawne m.in. poprzez dofinansowanie uczestnictwa w Warsztacie Terapii Zajęciowej w Toruniu mieszkańców naszego powiatu w kwocie 1644 zł.

2. Profilaktyka, edukacja i opieka zdrowotna na rzecz osób niepełnosprawnych.

Powiatowa Społeczna Rada do Spraw Osób Niepełnosprawnych w Inowrocławiu została powołana 14 maja 2012 roku zarządzeniem Starosty Inowrocławskiego nr 18/2012 na mocy ustawy z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnieniu osób niepełnosprawnych (Dz. U. z 2011 r. Nr 127, poz. 721 z późn. zm.). Powiatowa Rada składa się z 5 osób powoływanych spośród przedstawicieli działających na terenie danego powiatu organizacji pozarządowych, fundacji oraz jednostek samorządu terytorialnego. W skład naszej rady wchodzi 2 przedstawicieli Stowarzyszenia Wzajemnej Pomocy „FLANDRIA”, przedstawicielka Inowrocławskiego Stowarzyszenia „AMAZONKI”, pracownik Powiatowego Urzędu Pracy w Inowrocławiu i pracownik Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Inowrocławiu. Zgodnie z ustawą, posiedzenia rady powinny odbywać się co najmniej raz na kwartał. W 2013 r. odbyły się 4 posiedzenia mające na celu opiniowanie uchwał i programów realizowanych przez PCPR w Inowrocławiu oraz omawianie problemów

dotyczących integracji zawodowej i społecznej osób niepełnosprawnych. Przedstawiciele rady zachęcali niepełnosprawnych do aktywności i uczestniczenia w projektach i zadaniach realizowanych na rzecz osób niepełnosprawnych.

Powiatowy Zespół ds. Orzekania o Niepełnosprawności w Inowrocławiu realizuje dla powiatu inowrocławskiego zadania z zakresu orzekania o niepełnosprawności i stopniu niepełnosprawności, wynikające z obowiązujących przepisów prawa w oparciu o ustawę z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (Dz. U. z 2011 r. Nr 127, poz. 721, z późn. zm.), rozporządzenie Ministra Gospodarki, Pracy i Polityki Społecznej z dnia 15 lipca 2003 r. w sprawie orzekania o niepełnosprawności i stopniu niepełnosprawności (Dz. U. Nr 139, poz. 1328, z późn. zm.) oraz rozporządzenie Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 1 lutego 2002 r. w sprawie kryteriów oceny niepełnosprawności u osób w wieku do 16 roku życia (Dz. U. Nr 17, poz. 162, z późn. zm.).

Określając zadania Zespołu można powiedzieć, że należy do nich prowadzenie wszelkich spraw związanych z wydawaniem orzeczeń o niepełnosprawności i stopniu niepełnosprawności oraz legitymacji osoby niepełnosprawnej.

W 2013 r. do Powiatowego Zespołu ds. Orzekania o Niepełnosprawności w Inowrocławiu wpłynęło:

- 1) 3 407 wniosków o ustalenie stopnia niepełnosprawności;
- 2) 639 wniosków o ustalenie niepełnosprawności;
- 3) 812 wniosków o wydanie legitymacji osoby niepełnosprawnej.

Zespół wydał **4 425 orzeczeń** w tym:

1) dla osób powyżej 16 roku życia:

- a) 3 244 orzeczeń z określeniem stopnia niepełnosprawności;
- b) 440 orzeczeń o niezaliczeniu do osób niepełnosprawnych;
- c) 110 orzeczeń o odmowie ustalenia stopnia niepełnosprawności;

2) dla osób przed 16 rokiem życia:

- a) 527 orzeczeń o zaliczeniu do osób niepełnosprawnych;
- b) 101 orzeczeń o niezaliczeniu do osób niepełnosprawnych;
- c) 3 orzeczenia o odmowie ustalenia niepełnosprawności.

Legitymację osoby niepełnosprawnej wydano **809 osobom**, w tym:

- a) 151 legitymacji wydanych osobom przed 16 rokiem życia na podstawie ważnych orzeczeń o niepełnosprawności;

b) 658 legitymacji wydanych osobom po 16 roku życia na podstawie ważnych orzeczeń o stopniu niepełnosprawności.

W omawianym roku sprawozdawczym odbyły się 602 posiedzenia składów orzekających, podczas których rozpatrzone zostały wyżej wymienione wnioski.

PCPR przygotował specjalny informator, dostępny na naszej stronie internetowej. Wersje papierowe informatora zostały przekazane zainteresowanym stowarzyszeniom i ich przedstawicielom.

PCPR od roku 2008 współpracuje ze Stowarzyszeniem Przyjaciół Integracji, które jest wydawcą Magazynu „Integracja”. Kwartalnik ten kierowany jest do osób niepełnosprawnych, ich rodzin i przyjaciół. Współpraca PCPR ze stowarzyszeniem polega głównie na dystrybucji magazynu do jednostek, z którymi współpracujemy. Celem dystrybucji Magazynu „Integracja” jest pomoc oraz wspieranie działań na rzecz środowiska osób niepełnosprawnych w uzyskiwaniu informacji o uprawnieniach oraz ulgach, programach pomocy, sprzęcie rehabilitacyjnym, itp. Ponadto na łamach pisma publikowane są zagadnienia dotyczące spraw społecznych, porady udzielane przez fachowców z dziedziny zdrowia, prawa, psychologii i kultury. W magazynie prezentowane są inicjatywy i organizacje działające na rzecz niepełnosprawnych.

Strona internetowa (www.pcpr.inowroclaw.info) dostosowana została do potrzeb osób niepełnosprawnych. Poszerzono informację m.in. o organizacje i stowarzyszenia działające na rzecz osób niepełnosprawnych. Strona posiada zainstalowaną mówiącą przeglądarkę internetową Intelligent Web Reader oraz program b-Link do sterowania komputerem za pomocą mrugnięć.

3. Wyrównywanie szans w zakresie edukacji dzieci niepełnosprawnych.

Do kształcenia specjalnego (w szkole ogólnodostępnej, szkole integracyjnej lub oddziale integracyjnym, szkole specjalnej lub oddziale specjalnym, albo w specjalnym ośrodku szkolno-wychowawczym) oraz do nauczania indywidualnego kwalifikują poradnie psychologiczno-pedagogiczne, bądź inne poradnie specjalistyczne, w których działają, powołane przez dyrektora poradni, zespoły orzekające.

Zadaniem zespołów jest orzekanie oraz kwalifikowanie dzieci i młodzieży do odpowiednich form kształcenia specjalnego, w tym w placówkach integracyjnych, na podstawie wyników badań psychologicznych, pedagogicznych, logopedycznych i lekarskich (przeprowadzonych przez specjalistów poradni bądź spoza poradni). Postępowanie orzekające

i kwalifikujące stanowi podstawę wydania przez poradnię orzeczenia o potrzebie kształcenia specjalnego zawierającego określenie rodzaju niepełnosprawności, odpowiednich form kształcenia oraz warunków niezbędnych do realizacji potrzeb edukacyjnych dziecka; indywidualny program pracy z dzieckiem ze wskazaniem metod stymulacji, terapii oraz usprawniania lub ze wskazaniem form pomocy psychologicznej i pedagogicznej.

Postępowanie kwalifikacyjne do kształcenia specjalnego lub nauczania indywidualnego wszczyna się na wniosek rodziców (prawnych opiekunów) dziecka. Orzeczenie o potrzebie kształcenia specjalnego wydaje się na okres roku szkolnego lub etapu edukacyjnego. Orzeczenie o potrzebie indywidualnego nauczania wydaje się na czas określony, wskazany w zaświadczeniu o stanie zdrowia ucznia.

Ostateczna decyzja o wyborze odpowiedniej formy kształcenia, placówki należy do rodziców lub opiekunów dziecka.

W roku sprawozdawczym zespół orzekający działający w poradni wydał łącznie 361 orzeczeń o kształceniu specjalnym, w tym dla uczniów:

- 1) niedosłyszających i słabo słyszących – 37;
- 2) niewidomych i słabo widzących – 30;
- 3) z niepełnosprawnością ruchową, w tym z afazją – 22;
- 4) z upośledzeniem umysłowym w stopniu lekkim – 125;
- 5) z upośledzeniem umysłowym w stopniu umiarkowanym lub znacznym – 39;
- 6) z autyzmem, w tym z zespołem Aspergera – 32;
- 7) z niepełnosprawnościami sprzężonymi – 20;
- 8) zagrożonych niedostosowaniem społecznym – 51;
- 9) niedostosowanych społecznie – 5.

Ponadto zespół wydał 366 orzeczeń o potrzebie nauczania indywidualnego dla uczniów, których stan zdrowia uniemożliwiał lub utrudniał uczęszczanie do szkoły, 5 orzeczeń o potrzebie zajęć rewalidacyjno-wychowawczych i indywidualnego przygotowania przedszkolnego dla dzieci i młodzieży, których stan zdrowia uniemożliwia lub utrudnia uczęszczanie do przedszkola lub szkoły oraz 95 opinii o wczesnym wspomaganie rozwoju dziecka.

4. Rehabilitacja zawodowa i edukacja osób niepełnosprawnych.

Rehabilitacja zawodowa jest nieodłącznym elementem rehabilitacji społecznej osób niepełnosprawnych. Prowadzi ona do zwiększenia poczucia własnej wartości, bezpieczeństwa

oraz przydatności społecznej osób niepełnosprawnych. Jej głównym celem jest ułatwienie osobom niepełnosprawnym uzyskania i utrzymania odpowiedniego zatrudnienia poprzez poradnictwo, przygotowanie do pracy i opiekę nad osobami niepełnosprawnymi w zakładach pracy.

W roku 2013 w ramach zadań ustawowych udzielono osobom niepełnosprawnym wsparcia w niżej wymienionych formach:

- 1) dofinansowano zwrot kosztów wyposażenia stanowisk pracy dla 4 osób niepełnosprawnych w wysokości **130 000 zł**; pracodawcy ubiegający się o dofinansowanie otrzymali środki na utworzenie następujących stanowisk: drukarz, operator maszyny sztańcującej, operator drukarki cyfrowej, operator urządzeń audiowizualnych;
- 2) dofinansowano rozpoczęcie działalności gospodarczej 2 osobom niepełnosprawnym w wysokości **50 000 zł**; w tym: jedna osoba na działalność handlową i jedna osoba na działalność fotograficzną.

PCPR mając na celu reintegrację społeczną i zawodową osób niepełnosprawnych stworzył warunki i udzielił wszelkiej pomocy poprzez realizację projektu systemowego „Podróż w usamodzielnienie” współfinansowanego ze środków EFS.

Działania podjęte w ramach projektu, skierowane zostały do 95 osób niepełnosprawnych od 15 do 64 roku życia, bezrobotnych i nieaktywnych zawodowo. Wszystkie osoby niepełnosprawne zostały objęte 4 formami aktywnej integracji:

- 1) **turnusy rehabilitacyjne**, bądź zespoły ćwiczeń usprawniających psychoruchowo lub zajęcia rehabilitacyjne;
- 2) **wsparcie w zakresie podniesienia umiejętności społeczno-zawodowych**, w ramach którego przeprowadzono kursy: komputerowy, monter urządzeń sanitarnych, księgowość, serwisant komputerowy, pracownik magazynu, abc małej przedsiębiorczości oraz warsztaty plastyczno-artystyczne. Dla wszystkich osób korzystających z pomocy, w tym osób niepełnosprawnych zagrożonych wykluczeniem społecznym zapewniono równy dostęp do zatrudnienia, pobudzenia większej aktywności społeczno-zawodowej oraz podwyższenia statusu społecznego i zawodowego;
- 3) **doradztwo zawodowe**, które miało na celu udzielenie osobom niepełnosprawnym porad zawodowych polegających m.in. na przekazaniu profesjonalnych opinii i sugestii dotyczących optymalnej decyzji zawodowej. Zajęcia prowadzone były w formie grupowej, a ich zaletą było zmniejszenie poczucia odosobnienia w swoich problemach. Kluczowym elementem doradztwa grupowego był efekt synergii, którego istotą było

ujawnienie się dodatkowego potencjału osoby niepełnosprawnej, które nie powstałoby na drodze doradztwa indywidualnego;

- 4) **trening umiejętności i kompetencji społecznych**, podczas którego omawiane były tematy dotyczące poszerzenia umiejętności interpersonalnych i radzenie sobie ze stresem. Zajęcia miały charakter warsztatów wyjazdowych, mających na celu integrację osób niepełnosprawnych.

Ponadto wszystkie osoby niepełnosprawne, będące beneficjentami projektu „Podróż w usamodzielnienie” skorzystały z usług doradcy do spraw osób niepełnosprawnych, w zakresie informacji o przysługujących im przywilejach i uprawnieniach.

Długoterminowość działań realizowanych przez PCPR uzależniona była od indywidualnych potrzeb osób niepełnosprawnych, stanowiących grupę docelową projektu. Wszystkie działania i jednocześnie realizowanie kilku form wsparcia miało charakter kompleksowy i innowacyjny, co umożliwiło nabycie osobom niepełnosprawnym dodatkowych umiejętności, pozwalających na łatwiejsze poruszanie się po rynku pracy.

5. Tworzenie środowiska lokalnego przyjaznego dla osób niepełnosprawnych oraz wspieranie rodzin z dzieckiem lub dorosłą osobą niepełnosprawną.

W ramach tworzenia środowiska lokalnego przyjaznego dla osób niepełnosprawnych Powiat Inowrocławski wykonał inwestycje i remonty uwzględniające likwidację barier architektonicznych:

- 1) przebudowa drogi powiatowej nr 2545C ulica Jacewska w Inowrocławiu;
- 2) przebudowa drogi powiatowej nr 3114C w ciągu ulicy Rąbińskiej w Inowrocławiu (na odcinku od ulicy Zielnej do ulicy Batkowskiej);
- 3) remont nawierzchni drogi powiatowej nr 3409C ulica Prezydenta Gabriela Narutowicza w Inowrocławiu (na odcinku od ulicy Magazynowej do skrzyżowania z ulicami Kopernika i Roosevelta);
- 4) przebudowa drogi powiatowej nr 2590C Kicko-Brześć;
- 5) przebudowa drogi powiatowej nr 2545C Jacewo-Ośniszczewko;
- 6) powierzchniowe utrwalenie odcinków dróg powiatu inowrocławskiego:
 - Dobieszewice-Augustynowo (2+883 - 4+622),
 - Płunkowo-Wierzchosławice (0+000 – 2+000),
 - Parchanie-Gąski (1+925 - 3+940),
 - Pakość-Giebnia (0+751 - 2+018),

- Broniewice-Kołodziejewo (7+200 - 7+950),
- 7) budowa chodnika w miejscowości Wola Wapowska;
- 8) remont chodnika w miejscowości Kołodziejewo.

Na podstawie art. 35a ust.1 pkt 7 lit. a ustawy o rehabilitacji zawodowej i społecznej można dofinansować uczestnictwo osób niepełnosprawnych i ich opiekunów w turnusach rehabilitacyjnych. Celem uczestnictwa w turnusie jest ogólna poprawa psychofizycznej sprawności oraz rozwijanie umiejętności społecznych uczestników, między innymi poprzez nawiązywanie i rozwijanie kontaktów społecznych, realizację i rozwijanie zainteresowań, a także przez udział w innych zajęciach przewidzianych programem turnusu.

Z dofinansowania do turnusów rehabilitacyjnych mogą korzystać wszystkie osoby niepełnosprawne, które posiadają ważne orzeczenie:

- 1) o zakwalifikowaniu przez organy orzekające do jednego z trzech stopni niepełnosprawności lub,
- 2) o całkowitej lub częściowej niezdolności do pracy na podstawie odrębnych przepisów lub,
- 3) o niepełnosprawności, wydane przed ukończeniem 16 roku życia.

Dofinansowanie do turnusu rehabilitacyjnego jest zróżnicowane i zależy od stopnia inwalidztwa i wieku. W rozpatrywaniu wniosków o dofinansowanie bierze udział pracownik socjalny, oceniając sytuację społeczną osoby niepełnosprawnej i jej potrzeby, w zakresie rozwijania umiejętności społecznych. PCPR rozpatrując wnioski o przyznanie dofinansowania zwraca uwagę na kwestię właściwego wyboru miejscowości i ośrodka rehabilitacyjnego uwzględniając rodzaj niepełnosprawności, zalecenia lekarza, jak i ofertę rehabilitacyjną danego ośrodka, w którym ma się odbyć turnus.

Dofinansowanie do uczestnictwa w turnusie rehabilitacyjnym w roku 2013 otrzymały **272** osoby, w tym:

- **109** dorosłych i ich **35** opiekunów,
- **67** dzieci i ich **61** opiekunów.

Łącznie w roku 2013 na dofinansowanie do turnusów rehabilitacyjnych przeznaczono środki z PFRON-u w wysokości **235 873 zł**, w tym dla:

- dorosłych osób niepełnosprawnych przekazano kwotę **127 610 zł**, co stanowi **54,10%** środków,
- dzieci i młodzieży niepełnosprawnej przekazano kwotę **108 263 zł**, co stanowi **45,90%** środków.

Z dofinansowania do turnusów rehabilitacyjnych skorzystały **85** kobiety, co stanowi **31,25%** ogółu osób.

Z obszarów wiejskich dofinansowanie do turnusów otrzymało **30** osób, co stanowi **11,02%** ogółu osób.

Na podstawie art. 35a ust.1 pkt 7 lit. d ustawy o rehabilitacji zawodowej i społecznej można dofinansować likwidację barier architektonicznych, technicznych i w komunikowaniu się. Wysokość dofinansowania wynosi do 80% kosztów przedsięwzięcia.

Bariery architektoniczne to wszelkie utrudnienia występujące w budynku i jego najbliższej okolicy, które ze względu na rozwiązania techniczne, konstrukcyjne lub warunki użytkowania uniemożliwiają lub utrudniają swobodę ruchu osobom niepełnosprawnym.

Bariery w komunikowaniu się to ograniczenia uniemożliwiające lub utrudniające osobie niepełnosprawnej swobodne porozumiewanie się i/lub przekazywanie informacji.

Bariery techniczne to przeszkody wynikające z braku zastosowania lub niedostosowania odpowiednich do rodzaju niepełnosprawności przedmiotów lub urządzeń. Likwidacja tej bariery powinna powodować sprawniejsze działanie osoby niepełnosprawnej w społeczeństwie i umożliwić wydajniejsze jej funkcjonowanie.

Dofinansowanie do likwidacji barier technicznych i w komunikowaniu się ze środków PFRON-u przysługuje, co trzy lata. W 2013 roku złożono **314** wniosków na kwotę **1 349 822,99 zł**.

Zrealizowano **138** umów na kwotę **423 093 zł**, w tym na:

- 1) likwidację barier architektonicznych, które w głównej mierze dotyczyły przystosowania łazienki dla potrzeb osób niepełnosprawnych, złożono 149 wniosków na kwotę 946 458,406 zł, - zawarto **52 umowy**, na które wypłacono dofinansowanie na kwotę **253 759,46 zł**;
- 2) likwidację barier w komunikowaniu się, które w głównej mierze dotyczyły dofinansowania do zakupu sprzętu odtwarzającego nagrania lektorskie dla osób niedowidzących oraz komputery dla osób mających trudności w komunikowaniu się, złożono 92 wnioski, na kwotę 199 889,20 zł, - zawarto **30 umów** w ramach, których wypłacono dofinansowanie na kwotę **45 026 zł**;
- 3) likwidację barier technicznych, które w głównej mierze dotyczyły m.in. dofinansowania do zakupu podnośników, schodolazów, łóżek rehabilitacyjnych, pralek automatycznych oraz zakupu i montażu centralnego ogrzewania, złożono 73 wnioski na kwotę 203 475,39 zł, - zawarto **56 umów**, na które wypłacono dofinansowanie na kwotę **116 616,05 zł**.

Stosownie do potrzeb, osoby niepełnosprawne mogą otrzymać dofinansowanie do zakupu przedmiotów ortopedycznych, środków pomocniczych oraz sprzętu rehabilitacyjnego. Najczęściej dofinansowanymi przedmiotami były: aparaty słuchowe, protezy kończyn górnych i dolnych, protezy piersi, obuwie ortopedyczne, gorsety korekcyjne, materace i poduszki przeciwoślężynowe, wózki inwalidzkie, pionizatory, pieluchomajtki, cewniki, worki do zbiórki moczu.

Z dofinansowania skorzystało 369 osób na kwotę: 436 403,60 zł.

Najczęściej dofinansowywano:

- 1) aparaty słuchowe 189 osób – 224 995 zł;
- 2) pieluchomajtki 63 osoby – 18 665 zł;
- 3) gorsety korekcyjne 8 osób – 9 700 zł,
- 4) protezy uda, podudzia, pończochy kikutowe 15 osób 39 230 zł;
- 5) protezy powietrzne 15 osób – 40 245 zł;
- 6) wózki inwalidzkie 20 osób – 30 030 zł;
- 7) pionizatory 12 osób – 39 150 zł.

W roku 2013 zrealizowano 11 wniosków o dofinansowanie do zakupu sprzętu rehabilitacyjnego na kwotę 6 249,40 zł.

6. Stwarzanie warunków do pełnego uczestnictwa osób niepełnosprawnych w życiu kulturalnym, sporcie, rekreacji oraz turystyce.

W ramach stwarzania warunków do pełnego uczestnictwa osób niepełnosprawnych w życiu kulturalnym, sporcie, rekreacji oraz turystyce odbyły się następujące spotkania.

W Domu Pomocy Społecznej w Ludzisku 11 lutego obchodzony był Światowy Dzień Chorych. Uroczystość ta poświęcona jest w sposób szczególny tym, którzy fizycznie i duchowo nie mogą w pełni korzystać z uroków życia oraz oczekują naszej pomocy i wsparcia.

Na scenie Młodzieżowego Domu Kultury w Inowrocławiu w październiku odbyły się obchody „Powiatowych Dni Seniora” pod honorowym patronatem Starosty Inowrocławskiego Tadeusza Majewskiego, zorganizowane przez Dom Pomocy Społecznej w Inowrocławiu.

Domy Pomocy Społecznej w Parchaniu i Warzynie zorganizowały w październiku cykl wykładów z okazji Światowego Dnia Zdrowia Psychicznego, połączony z wystawą prac i występami mieszkańców.

Na krytej pływalni „Wodny Park” w Inowrocławiu 26 czerwca odbył się VI KUJAWSKO-POMORSKI MITYNG PŁYWACKI Warsztatów Terapii Zajęciowej. Organizatorami zawodów były: WTZ RAZEM w Inowrocławiu oraz Stowarzyszenie Pomocy Upośledzonym Umysłowo w Inowrocławiu, a współorganizatorem- Ośrodek Sportu i Rekreacji w Inowrocławiu.

Z inicjatywy dyrektora Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Inowrocławiu odbył się w październiku Przegląd Twórczości Osób Niepełnosprawnych, którego celem było promowanie twórczości artystycznej osób niepełnosprawnych oraz integracja społeczna ze środowiskiem lokalnym. W Sali Koncertowej im. I. Dubiskiej około 200 osób, m.in. członków stowarzyszeń działających na rzecz osób niepełnosprawnych, uczestników warsztatów terapii zajęciowej oraz mieszkańców domów pomocy społecznej powiatu inowrocławskiego przez przeszło trzy godziny wspaniale się bawiło.

Na podstawie art. 35a ust. 1 pkt 7 lit. b ustawy o rehabilitacji zawodowej i społecznej o dofinansowanie sportu, kultury, rekreacji i turystyki osób niepełnosprawnych w wysokości do 60% mogą ubiegać się osoby prawne i jednostki nieposiadające osobowości prawnej, jeżeli prowadzą działalność na rzecz osób niepełnosprawnych przez okres co najmniej 2 lat przed złożeniem wniosku oraz udokumentują posiadanie środków własnych lub pozyskanych z innych źródeł na sfinansowanie przedsięwzięcia, w wysokości nieobjętej dofinansowaniem z PFRON-u.

W okresie sprawozdawczym do PCPR-u wpłynęło 21 wniosków. Stowarzyszenia i organizacje ubiegały się o dofinansowanie ze środków PFRON-u z przeznaczeniem na niżej wymienione cele:

- 1) dofinansowanie zadań z zakresu sportu osób niepełnosprawnych wpłynęło 2 wnioski, 1 zadanie zostało dofinansowane na kwotę 5 000 zł;
- 2) dofinansowanie zadań z zakresu rekreacji i turystyki osób niepełnosprawnych wpłynęło 8 wniosków, 4 zadania zostały dofinansowanych na kwotę 11 500 zł;
- 3) dofinansowanie zadań z zakresu kultury osób niepełnosprawnych wpłynęło 11 wniosków, 8 zadań zostało dofinansowanych na kwotę 11 984 zł.

W 2013 r. zawarto 13 umów na łączną kwotę 28 484 zł.

Cel strategiczny 3: Przeciwdziałanie zjawisku bezrobocia.

3.1 Aktywizacja zawodowa osób bezrobotnych z naciskiem na osoby znajdujące się w szczególnej sytuacji na rynku pracy, tzw. „grupy ryzyka”.

Liczba osób bezrobotnych zarejestrowanych w Powiatowym Urzędzie Pracy w Inowrocławiu w końcu grudnia 2013 r. wyniosła 15 198 osób, w tym 14 145 osób bezrobotnych znajdujących się w szczególnej sytuacji na rynku pracy (art. 49 ustawy o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy). Szczegółowe informacje na temat tych osób zostały przedstawione w tabeli nr 1.

Tabela nr 1. Osoby znajdujące się w szczególnej sytuacji na rynku pracy (stan na 31 grudnia 2013 r.)

Osoby w szczególnej sytuacji na rynku pracy		liczba
w tym	do 25 roku życia	2 856
	długotrwale bezrobotni	9 056
	kobiety, które nie podjęły zatrudnienia po urodzeniu dziecka	1 648
	powyżej 50 roku życia	3 349
	bez kwalifikacji zawodowych	5 804
	bez doświadczenia zawodowego	3 116
	bez wykształcenia średniego	9 149
	samotnie wychowujące co najmniej jedno dziecko do 18 roku życia	1 585
	które po odbyciu kary pozbawienia wolności nie podjęły zatrudnienia	355
	niepełnosprawni	290

Źródło: MPiPS – 01 Sprawozdanie o rynku pracy w okresie styczeń-grudzień 2013 roku

Z przedstawionych powyżej danych wynika, iż najczęstszymi przyczynami przynależności do grupy osób znajdujących się w szczególnej sytuacji na rynku pracy w roku 2013 w powiecie inowrocławskim, a co za tym idzie problemami ze znalezieniem zatrudnienia były: brak wykształcenia średniego, brak kwalifikacji zawodowych, brak doświadczenia zawodowego oraz wiek (do 25 lat lub powyżej 50 roku życia). Wszystkie te czynniki niewątpliwie wpływają na wydłużenie okresu pozostawania w rejestrze osób bezrobotnych.

Doradztwo zawodowe.

W 2013 roku z poradnictwa zawodowego w ramach rozmowy wstępnej skorzystały 2 809 osoby, w tym 1 536 kobiet. Odnotowano 15 317 wizyt w ramach porady indywidualnej.

W ubiegłym roku w PUP w Inowrocławiu zorganizował 4 grupy warsztatów w ramach poradnictwa grupowego dla 56 osób, w tym 29 kobiet. Liczba wizyt osób, którym udzielono informacji zawodowej wyniosła 224, w tym 131 kobiet.

W tabeli nr 2 przedstawione zostały informacje na temat indywidualnych planów działania przygotowanych dla bezrobotnych zarejestrowanych w PUP w Inowrocławiu w 2013 r.

Indywidualny plan działania obejmuje podstawowe usługi rynku pracy wspierane instrumentami rynku pracy, realizowanymi w celu doprowadzenia do zatrudnienia bezrobotnego lub poszukującego pracy. Powiatowy urząd pracy, udzielając pomocy określonej w ustawie, może przygotować IPD dla bezrobotnego lub poszukującego pracy, w celu doprowadzenia do podjęcia przez niego odpowiedniej pracy.

Indywidualny plan działania zawiera w szczególności:

- działania możliwe do zastosowania przez urząd w ramach pomocy określonej w ustawie,
- działania planowane do samodzielnej realizacji przez bezrobotnego lub poszukującego pracy w celu poszukiwania pracy,
- planowane terminy realizacji poszczególnych działań,
- formy, planowaną liczbę i terminy kontaktów z pośrednikiem pracy, doradcą zawodowym lub innym pracownikiem urzędu pracy,
- termin i warunki zakończenia realizacji indywidualnego planu działania.

Tabela nr 2. Liczba Indywidualnych Planów Działania przygotowanych w roku 2013 dla bezrobotnych

Wykaz elementów	Razem w 2013 roku	Kobiety w 2013 roku
Bezrobotni, dla których przygotowano IPD	3 401	1 906
Bezrobotni, którzy przerwali realizację IPD	162	89
Bezrobotni, którzy zakończyli realizację IPD	2 316	1 367

Źródło: MPiPS – 01 Sprawozdanie o rynku pracy w okresie styczeń-grudzień 2013 roku

W roku 2013 wzorem lat poprzednich w Klubie pracy umożliwiono osobom bezrobotnym i poszukującym pracy na miarę ich potrzeb wsparcie w aktywnym radzeniu sobie na rynku pracy. Osoby uczestniczące w szkoleniu skierowane zostały przez doradców

zawodowych i pośredników pracy. Niejednokrotnie osoby bezrobotne, poszukujące pracy zgłaszały się samodzielnie.

W okresie styczeń-grudzień 2013 w Kubie pracy przeprowadzono 8 szkoleń według programu „Szukam pracy” obejmującego 80 godzin. Wszystkie edycje szkoleń odbyły się Powiatowym Urzędzie Pracy w Inowrocławiu.

W omawianym okresie wsparciem w ramach zajęć w Klubie pracy objęto łącznie 88 osób, w tym 64 kobiety.

Pośrednictwo pracy.

Ogółem w ubiegłym roku pracodawcy zgłosili w Powiatowym Urzędzie Pracy w Inowrocławiu 3 201 wolnych miejsc pracy i miejsc aktywizacji zawodowej.

Dane zawarte w tabeli nr 3 przedstawiają kumulatywne zestawienie zaktywizowanych w roku 2013 osób bezrobotnych w ramach środków finansowych z FP i EFS. Z przedstawionych danych wynika, że PUP w Inowrocławiu udało się w tym okresie zaktywizować 3 641 osób.

Tabela nr 3. Kumulatywne zestawienie zaktywizowanych w roku 2013 osób w ramach FP i EFS

Lp.	Nazwa działania	Liczba zaktywizowanych osób		
		FP	EFS	razem
1	Staże	71	901	972
2	Szkolenia	238	664	902
3	Jednorazowe środki na podjęcie działalności gospodarczej	3	345	348
4	Doposażenia/wyposażenia stanowisk pracy	250	0	250
5	Prace interwencyjne	296	0	296
6	Roboty publiczne	734	0	734
7	Prace społecznie użyteczne	139	0	139
Ogółem				3641

Źródło: Dane własne PUP w Inowrocławiu

Udzielone w 2013 roku formy wsparcia osobom bezrobotnym przez PUP w Inowrocławiu mają bezpośredni związek i są rezultatami zaangażowanych środków finansowych, które pozostawały do dyspozycji PUP w Inowrocławiu w roku 2013.

PUP w Inowrocławiu pozyskał w ubiegłym roku dodatkowe środki z Europejskiego Funduszu Społecznego oraz z rezerwy Ministra Pracy i Polityki Społecznej na finansowanie projektów i programów na rzecz promocji zatrudnienia, łagodzenia skutków bezrobocia i aktywizacji zawodowej w 2013 roku.

W 2013 r. PUP w Inowrocławiu realizował programy aktywizacji zawodowej finansowane z rezerwy Ministra dla następujących grup bezrobotnych:

- do 30 roku życia,
- powyżej 50 roku życia,
- w szczególnej sytuacji na rynku pracy,
- zwolnionych z pracy z przyczyn nie dotyczących pracowników.

W 2013 roku PUP w Inowrocławiu dysponował środkami z Funduszu Pracy oraz z rezerwy Ministra Pracy i Polityki Społecznej na aktywizację osób bezrobotnych w kwocie 14 061 500,00 zł.

Ponadto PUP w Inowrocławiu realizował w ubiegłym roku następujące projekty współfinansowane ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego:

1. **Praca naszym celem** - projekt systemowy realizowany w ramach Poddziałania 6.1.3 Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki. Działania przewidziane w ramach projektów systemowych powiatowych urzędów pracy są działaniami wieloletnimi, których realizacja została przewidziana na cały okres programowania, tj. lata 2007–2013.
2. **Przedsiębiorczość szansą na rozwój regionu kujawsko-pomorskiego** - projekt systemowy realizowany w ramach Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki Priorytet VI Rynek pracy otwarty dla wszystkich Działanie 6.2 Wsparcie oraz promocja przedsiębiorczości i samozatrudnienia. Projekt realizowany w partnerstwie z WUP w Toruniu i wszystkimi pozostałymi pup w województwie kujawsko-pomorskim. Realizacja projektu została zaplanowana na lata 2012-2014.
3. **Aktywni niepełnosprawni** - projekt konkursowy realizowany w ramach Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki Priorytet VI Rynek pracy otwarty dla wszystkich Działanie 6.1 Poprawa dostępu do zatrudnienia oraz wspieranie aktywności zawodowej w regionie Poddziałanie 6.1.1 Wsparcie osób pozostających bez zatrudnienia na regionalnym rynku pracy. Realizacja projektu została zaplanowana na lata 2012-2013.
4. **Życie zaczyna się po 50-tce** - projekt konkursowy realizowany w ramach Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki Priorytet VI Rynek pracy otwarty dla wszystkich Działanie 6.1 Poprawa dostępu do zatrudnienia oraz wspieranie aktywności zawodowej w regionie Poddziałanie 6.1.1 Wsparcie osób pozostających bez zatrudnienia na regionalnym rynku pracy. Realizacja projektu została zaplanowana na lata 2012-2013.

5. **Model Mobilnego Centrum Aktywizacji Zawodowej** – projekt innowacyjny testujący realizowany w partnerstwie ze Stowarzyszeniem Rozwoju Regionalnego Partner z Bydgoszczy. Realizacja projektu zaplanowana na lata 2011-2014.
6. **Rynek Pracy pod Lupą** – projekt badawczy realizowany w partnerstwie z WUP w Toruniu i pozostałymi pup w województwie kujawsko-pomorskim.

W 2013 roku PUP w Inowrocławiu dysponował w ramach projektu „Praca naszym celem” współfinansowanego ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego dysponował środkami na aktywizację osób bezrobotnych w wysokości 11 603 600 zł.

3.2 Współpraca z samorządami lokalnymi i innymi instytucjami współdziałającymi na rzecz aktywizacji zawodowej osób bezrobotnych.

Wsparcie udzielone pracodawcom przez PUP w Inowrocławiu w roku 2013 zostało przedstawione w tabeli nr 4. Z przedstawionych informacji wynika, że PUP w Inowrocławiu w roku 2013 zawarł 586 umów z pracodawcami w ramach poszczególnych form wsparcia.

Tabela nr 4. Liczba zawartych umów z pracodawcami w ramach poszczególnych form wsparcia w 2013 r.

Lp.	Nazwa formy	Liczba zawartych umów w 2013 r.
1	Doposażenia/wyposażenia stanowisk pracy	151
2	Prace interwencyjne	210
3	Roboty publiczne	219
4	Prace społecznie użyteczne	6
OGÓŁEM		586

Źródło: Dane własne PUP w Inowrocławiu

W 2013 roku PUP w Inowrocławiu podpisał 6 porozumień z samorządami lokalnymi, w ramach których do odbycia prac społecznie użytecznych skierowane zostały 734 osoby.

Realizując w partnerstwie ze Stowarzyszeniem Rozwoju Regionalnego „Partner” z Bydgoszczy projekt *Model Mobilnego Centrum Aktywizacji Zawodowej* Powiatowy Urząd Pracy w Inowrocławiu realizował zadania ujęte w tym projekcie w czterech świetlicach wiejskich tj. w Lipiu, w Wierzbiczanach, w Kobylnikach i Kołudzie Wielkiej. Wsparciem objętych zostało 48 kobiet zamieszkujących tereny wiejskie. Od początku realizacji projektu uczestniczki skorzystały z indywidualnych porad psychologów, poradnictwa indywidualnego i grupowego realizowanego przez doradcę zawodowego, warsztatów aktywizujących

prowadzonych przez liderów klubu pracy oraz szkoleń. Rodzaje szkoleń zostały dostosowane do potrzeb uczestniczek zgodnie z Indywidualnym Planem Działania, przygotowanym przez doradcę zawodowego. Poza tym uczestniczki otrzymują wsparcie pośredników pracy oraz specjalistów ds. rozwoju zawodowego. Pracownicy PUP w Inowrocławiu, opiekunki modelu, utrzymują stały kontakt osobisty lub telefoniczny z uczestniczkami projektu, wspierając je i angażując w działania na rzecz społeczności lokalnej. W realizację projektu zaangażowani są również partnerzy lokalni, tj. przedstawiciele urzędów miejskich, ośrodków pomocy społecznej, radni, sołtysi wsi oraz przedstawiciele stowarzyszeń działających na terenie danej gminy, których zadaniem jest podejmowanie działań na rzecz aktywizacji uczestniczek projektu.

3.3 Promocja i marketing usług rynku pracy

PUP w Inowrocławiu w roku 2013 konsekwentnie realizował swój plan organizacji i uczestnictwa w przedsięwzięciach w celu jak najbliższego kontaktu z osobami bezrobotnymi i pracodawcami. Wykaz przedsięwzięć, w których PUP w Inowrocławiu uczestniczył w ubiegłym roku został przedstawiony w tabeli nr 5.

Za organizację oraz udział w przedsięwzięciach odpowiedzialni są pracownicy z pośrednictwa zewnętrznego, tzw. grupa marketingowa, do obowiązków której należy także propagowanie wiedzy wśród lokalnych pracodawców z zakresu ustawy o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy oraz informowanie o możliwościach wsparcia ze strony urzędu. Pracownicy PUP w Inowrocławiu czynią to podczas osobistych wizyt w siedzibach pracodawców na terenie całego powiatu.

Tabela nr 5. Wykaz przedsięwzięć, które PUP w Inowrocławiu organizował lub w których uczestniczył w 2013 r.

Łp.	Data imprezy	Nazwa i miejsce imprezy	Zaangażowanie
1.	24.03.2013 r.	Jarmark Wielkanocny, Gniewkowo	udział
2.	27.03.2013 r.	Targi Pracy – WUP Toruń z PUP Bydgoszcz, Bydgoszcz, stadion Zawiszy	udział
3.	17.04.2013 r.	Tarki Pracy i Edukacji Solankowa 23 (OHP)	udział

4.	10.05.2013 r.	Inowrocławskie Tragi Pracy i Przedsiębiorczości	organizacja
5.	18, 19.05.2013 r.	Inowrocławska Wystawa Gospodarcza	udział
6.	25.05.2013 r.	Jarmark Gniewkowski	udział
7.	20.07.2013 r.	Piknik Integracyjny w Pakości	udział
8.	17.08.2013 r.	Jarmark Gniewkowski – Powiatowy Przegląd Zespołów Folklorystycznych	Udział
9.	1.09.2013 r.	<u>Dożynki Powiatowe w Szadłowicach</u>	udział
10.	7.09.2013 r.	Targi Edukacyjne – skwer handlowy Piotr i Paweł	udział
11.	8.09.2013 r.	Impreza plenerowa Lato w parku - Kruszwica	udział

Zródło: Dane własne PUP w Inowrocławiu

3.4 Podnoszenie jakości obsługi osób bezrobotnych

Na stronie internetowej Powiatowego Urzędu Pracy w Inowrocławiu można znaleźć aktualności dotyczące rynku pracy, informacje o charakterze ogólnym, informacje o poszczególnych usługach i instrumentach rynku pracy, raporty, opracowania i analizy, statystykę, odnośniki do najciekawszych stron poświęconych rynkowi pracy oraz wzory dokumentów, aktualne oferty pracy i wiele innych.

Z myślą o osobach, które nie posiadają dostępu do Internetu PUP w Inowrocławiu udostępnił i rozmieścił w poszczególnych gminach infokioski, oferujące bezpłatny dostęp do wybranych stron internetowych poświęconych rynkowi pracy oraz monitory prezentujące najświeższe oferty pracy. Ponad to w urzędzie funkcjonuje darmowa infolinia. Pod numerem telefonu 0 800 113 122 można uzyskać informacje o ofertach pracy oraz innych formach wsparcia osób bezrobotnych.

W roku 2013 w celu sprawnej wymiany danych PUP w Inowrocławiu kontynuował współpracę z ośrodkami pomocy społecznej w ramach Samorządowej Elektronicznej Platformy Informacyjnej SEPI. System pozwala pracownikom ośrodków pomocy społecznej

na sprawdzenie m.in. czy dany klient posiada status osoby bezrobotnej, bez konieczności kierowania osoby zainteresowanej do PUP w Inowrocławiu, celem uzyskania stosownego zaświadczenia i narażania go na stratę czasu i pieniędzy.

Poza tym w PUP w Inowrocławiu w celu usprawnienia obsługi klientów funkcjonuje system kolejkowy w obrębie zadań związanych z rejestracją osób bezrobotnych oraz aktywizacją w zakresie pośrednictwa pracy.

Podsumowanie.

Należy stwierdzić, iż strategia zorientowana jest na rozszerzenie i pogłębienie form pracy socjalnej, współpracę z różnymi instytucjami i organizacjami pozarządowymi zajmującymi się pomocą społeczną w powiecie oraz instytucjami działającymi w szerszym obszarze polityki społecznej. Opracowana Powiatowa Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych na lata 2008-2013 pozwoliła na celowe, systematyczne i planowe dążenie do osiągnięcia wytyczonych celów strategicznych.

Wyżej opisane działania tylko po części wyrównują szanse edukacyjne, zawodowe czy zdrowotne osób niepełnosprawnych. Dlatego w dalszym ciągu należy dążyć do podejmowania działań skutecznie wyrównujących te szanse.

Z analizy powyższego materiału wynika, że działania podejmowane w ramach poszczególnych celów operacyjnych na terenie powiatu inowrocławskiego poprzez różne instytucje publiczne, pozarządowe przyczyniają się do zmniejszenia zjawisk wykluczenia społecznego i wzmocnienia rodzin, co sprzyja ograniczeniu zjawiska bezrobocia oraz wyrównaniu szans osób niepełnosprawnych, a przez to, do spełnienia misji strategii.

Opracował
Rafał Walter
dyrektor
Powiatowego Centrum
Pomocy Rodzinie w Inowrocławiu